

Plangebied Riolvervanging Fenacolijslaan, Maassluis, gemeente Maassluis

Ruimtelijk advies op basis van archeologisch bureauonderzoek

Rapportnummer:	V1096
Projectnummer:	V13-2632
ISSN:	1573 - 9406
Status en versie:	Definitief 2.0
In opdracht van:	Gemeente Maassluis
Rapportage:	C.A. Visser, K. Klerks
Plaats en datum:	Amersfoort, 11 juli 2013

Niets uit dit werk mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, daaronder mede begrepen gehele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vestigia BV

Projectgegevens		
Initiatief	Riolvervanging	
Toponiem / locatie	Fenacolijslaan	
Plaats	Maassluis	
Gemeente	Maassluis	
Provincie	Zuid-Holland	
Opdrachtgever	Gemeente Maassluis Postbus 55 3140 AB Maassluis	
Contactpersoon opdrachtgever	Afdeling Projecten, dhr. M. de Jong, m.s.de.jong@maassluis.nl / dhr. D. Pherai, r.d.pherai@maassluis.nl	
Oppervlakte plangebied	0,38 ha	
Diepte grondwerkzaamheden	tot ca. 4,5 meter onder maaiveld	
Huidig grondgebruik	Riolering	
Onderzoeksmelding	56.713	
Soort onderzoek	Bureauonderzoek	
RD-hoekcoördinaten van het plangebied	76.767 / 437.291	77.111 / 437.475
Kaartblad (1:25.000)	37D	
Uitvoerder en documentatie	Vestigia BV <i>Archeologie & Cultuurhistorie</i>	
Projectleider/Senior archeoloog	Drs. W.A.M. Hessing	
Projectmedewerkers	Drs. K. Klerks (fysisch geograaf) Drs. C.A. Visser (archeoloog)	
Uitvoering booronderzoek	-	
Bevoegd gezag	Gemeente Maassluis Postbus 55 3140 AB Maassluis	
Contactpersoon	Afdeling Ruimtelijke ordening, verkeer en milieu Team Bouwen, dhr. J. van der Vliet, j.van.der.vliet@maassluis.nl	
Gecontroleerd door	Drs. W.A.M. Hessing d.d. 23-05-2013	
Geaccordeerd door	Gemeente Maassluis d.d. 11-07-2013	

Inhoudsopgave

Samenvatting en advies	5
Onderbouwing advies	7
1 Projectomgeving	7
1.1 Plangebied	7
1.2 Onderzoeksdoel en -methode	7
2 Verwachtingsmodel	8
2.1 Landschappelijke context.....	8
2.2 Archeologische context.....	9
2.3 Gespecificeerde archeologische verwachting.....	14
Literatuur.....	15
Digitale bronnen.....	15
Kaarten en bijlagen	16

Afbeelding 1 Voormalige Zandweg (later Fenacolijslaan) ter hoogte van de Stationstraat, gezien richting Zuidoost met rechts het Stationskoffiehuys, datering onbekend (Beeldbank Historische Vereniging Maassluis).

Samenvatting en advies

In opdracht van de gemeente Maassluis heeft *Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie* een archeologisch bureauonderzoek en verricht voor een plangebied Riolvervanging Fenacoliusslaan in de gemeente Maassluis (kaart 1). De gemeente Maassluis is betrokken bij de vervanging van het riool aan de Fenacoliusslaan, Taanstraat en Johan Evertsenlaan te Maassluis, gemeente Maassluis. De nieuwe riolering zal naast de bestaande riolering worden gelegd. Het plangebied is in het verleden niet opgehoogd met havenslib of baggerspecie, zoals grote andere delen van het bebouwde gebied van Maassluis. Doel van het bureauonderzoek was het in kaart brengen of zich binnen het onderzoeksgebied behoudenswaardige archeologische resten (zouden kunnen) bevinden, die tegen de achtergrond van de bodemingrepen gevaar lopen. Op basis van de resultaten van het onderzoek is een specifiek archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied opgesteld.

Volgens de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Maassluis (kaart 3) ligt het plangebied deels in een zone van archeologische waarde, deels in een zone met een hoge archeologische verwachting en deels in een zone met een onbekende archeologische verwachting. Dit verwachtingsbeeld wordt bevestigd door de resultaten van het bureauonderzoek. In de zone van archeologische waarde en de zone met een hoge archeologische verwachting geldt een hoge archeologische verwachting voor wat betreft het aantreffen van sporen van bewoning en industrie uit de Nieuwe tijd (1500-1950). Voor het grootste gedeelte van de Fenacoliusslaan en voor de Taanstraat gaat het daarbij om sporen vanaf de 19^e eeuw. Voor het gedeelte van de Fenacoliusslaan in de nabijheid van de Zuiddijk kunnen oudere sporen uit de Nieuwe tijd verwacht worden (16^e-18^e eeuw). Eveneens geldt voor het gehele plangebied een trefkans op bewoningssporen uit de IJzertijd-Romeinse tijd (800 voor Chr.-450 na Chr.) in de diepere ondergrond. Vanwege het ontbreken van geologische gegevens over het plangebied, kan deze trefkans niet nader gespecificeerd worden. Binnen het plangebied heeft ongetwijfeld bodemverstoring plaatsgevonden. Op dit moment kan niet worden vastgesteld wat de omvang hiervan is.

Gezien de bestaande situatie in het plangebied is het archeologisch weinig zinvol door middel van een archeologisch booronderzoek de specifieke archeologische verwachting in het plangebied op basis van de resultaten van onderhavig bureauonderzoek, in het veld te toetsen. De kans is groot dat een dergelijk booronderzoek onvoldoende uitsluitsel biedt voor verdere besluitvorming in het kader van de archeologische monumentenzorg. Omdat het plangebied aan de rand van de historische kern van Maassluis ligt en de ondergrond bestaat uit een bestaand wegcunet met inliggend riool en leidingen, is de kans groot dat de bodemopbouw ter plaatse onnatuurlijk, maar niet noodzakelijkerwijs archeologisch verstoord is. Door middel van een booronderzoek is dit moeilijk te duiden en boormonsters zijn dan moeilijk op waarde te schatten. Daarnaast is een booronderzoek in het plangebied problematisch in verband met de aanwezigheid van bebouwing, verharding, kabels en leidingen. Straten zouden moeten worden afgezet, verharding verwijderd en er bestaat een verhoogd risico op beschadiging van kabels en leidingen. In deze situatie is een archeologische begeleiding zinvoller en biedt direct inzicht in eventuele aanwezige archeologie en de kwaliteit daarvan.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek, de aard van de geplande ingrepen en de bestaande situatie in het plangebied (te handhaven bebouwing, bestrating, kabels en leidingen) adviseert *Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie* om de riolvervanging archeologisch te laten begeleiden (Archeologische Begeleiding conform KNA Protocol IVO-Proefsleuven). Hiervoor dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld. Een archeologische begeleiding kan alleen worden uitgevoerd onder een opgravingsvergunning.

Onderbouwing advies

1 Projectomgeving

1.1 Plangebied

In opdracht van de gemeente Maassluis heeft *Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie* een archeologisch bureauonderzoek en verricht voor een plangebied Rioolvervanging Fenacoliusslaan in de gemeente Maassluis (*kaart 1*). De gemeente Maassluis is betrokken bij de vervanging van het riool aan de Fenacoliusslaan, Taanstraat en Johan Evertsenlaan te Maassluis, gemeente Maassluis. Het te vervangen tracé heeft een lengte van ca. 575 meter. De diepteligging van de nieuwe rioolbuis zal ca. 3,5 meter onder maaiveld zijn. De nieuwe riolering wordt naast de bestaande riolering gelegd. Er wordt tot een diepte van ca. 4,5 meter onder maaiveld gegraven. De maximale breedte van de te graven rioolsleuf is 4 meter. Omdat bij het milieuonderzoek op enkele plaatsen bodemverontreiniging is aangetroffen, zullen de werkzaamheden mogelijk deels gepaard gaan met bodemsanering.¹ De Fenacoliusslaan ligt in het centrum van Maassluis. Het gebied wordt begrensd door de Haven en de Zuiddijk in het noorden en de Laan 1940-1945 in het zuiden. Het gebied is in het verleden niet opgehoogd met baggerspecie of havenslib, zoals grote delen van het bebouwde gebied van Maassluis.² Langs de Fenacoliusslaan, Taanstraat en Johan Evertsenlaan staan woningen.

Voorafgaand aan de ontwikkelingen dient in kaart gebracht te worden of zich binnen het onderzoeksgebied behoudenswaardige archeologische resten (zouden kunnen) bevinden, die tegen de achtergrond van de bodemingrepen gevaar lopen.

1.2 Onderzoeksdoel en -methode³

Doel van het archeologisch vooronderzoek was vast te stellen of er in het plangebied sprake is (of kan zijn) van archeologische resten die door de bouwwerkzaamheden verstoord dreigen te worden en, indien mogelijk, uitspraken te doen over de waarde hiervan in termen van fysieke en inhoudelijke kwaliteit zoals zeldzaamheid en gaafheid. Hiertoe is eerst een bureauonderzoek verricht, waarbij voor het plangebied een specifiek archeologisch verwachtingsmodel is opgesteld.

¹ BMA Milieu bv, 4 maart 2013.

² BKK gemeente Maassluis conform Rijnmondbeleid, 27 juli 2005.

³ Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de KNA versie 3.2 (zie *bijlage 2*).

2 Verwachtingsmodel

2.1 Landschappelijke context

De ondiepe ondergrond van Maassluis en omgeving bestaat uit een circa 20 m dik pakket zand, klei en veen dat in het jongste geologische tijdvak (het Holoceen) is afgezet. De holocene sedimentatie in de omgeving van Maassluis is sterk beïnvloed door de stijgende zeespiegel en is grotendeels marien van aard.⁴

De mariene afzettingen in de holocene kustvlakte zijn grofweg onder te verdelen in twee pakketten. De oudste mariene afzettingen uit het Holoceen stammen uit het Atlanticum, toen in het gebied op grote schaal mariene kleien en zanden werden afgezet. Deze afzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Wormer binnen de Formatie van Naaldwijk.⁵ Na het Atlanticum verminderde de mariene invloed en kon er veengroei plaatsvinden. Dit veen wordt gerekend tot het Hollandveen Laagpakket (Formatie van Nieuwkoop). Aan het einde van de hierop volgende periode, in het Subboreaal, stond het gebied weer onder invloed van de zee en werden opnieuw mariene sedimenten afgezet. In tegenstelling tot in de afzettingen van het Laagpakket van Wormer, zijn in deze jongere afzettingen duidelijk geulsystemen te herkennen. De geulsystemen bestaan voornamelijk uit fijn zand en worden begrensd door een dun dek kleiige afzettingen. Deze jonge mariene afzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Walcheren.

Het plangebied ligt ten zuiden van de haven. Op *kaart 2* is te zien dat het plangebied zich bevindt in een zone waar geen geologische kartering heeft plaatsgevonden. Aangenomen mag worden dat zich echter vergelijkbare afzettingen in de ondergrond bevinden ten opzichte van de omringende gebieden. Oorspronkelijk zal vanaf maaiveld een pakket kleiige afzettingen (Laagpakket van Walcheren) voorkomen. In de diepere ondergrond kan veen voorkomen (Hollandveen Laagpakket), maar het materiaal uit het Laagpakket van Walcheren kan ook direct bovenop de mariene afzettingen uit het Laagpakket van Wormer voorkomen.⁶ Op de geologische kaart (*kaart 2*) is te zien dat ten oosten van het plangebied een met kleidekafzettingen bedekte geul bevindt, behorend tot het laagpakket van Walcheren. Dit systeem zal waarschijnlijk tot in het oostelijk deel van het plangebied doorlopen. Ten zuiden van het plangebied, parallel aan de Nieuwe waterweg bevinden zich mogelijk geulafzettingen uit een andere fase in de ondergrond. Deze afzettingen kunnen ook in het westelijk deel van het plangebied voorkomen. Het is echter met behulp van de beschikbare kennis niet mogelijk de landschappelijke situatie voor het plangebied te extrapoleren vanuit de omringende gebieden: daarvoor is het landschap te variabel en is er te weinig onderzoek uit de directe omgeving voorhanden. Indien het kreeksysteem dat ten oosten en zuiden van Maassluis ligt ook hier in de ondergrond ligt, is sprake van een hoge verwachting.

⁴ Van Staalduinen 1979.

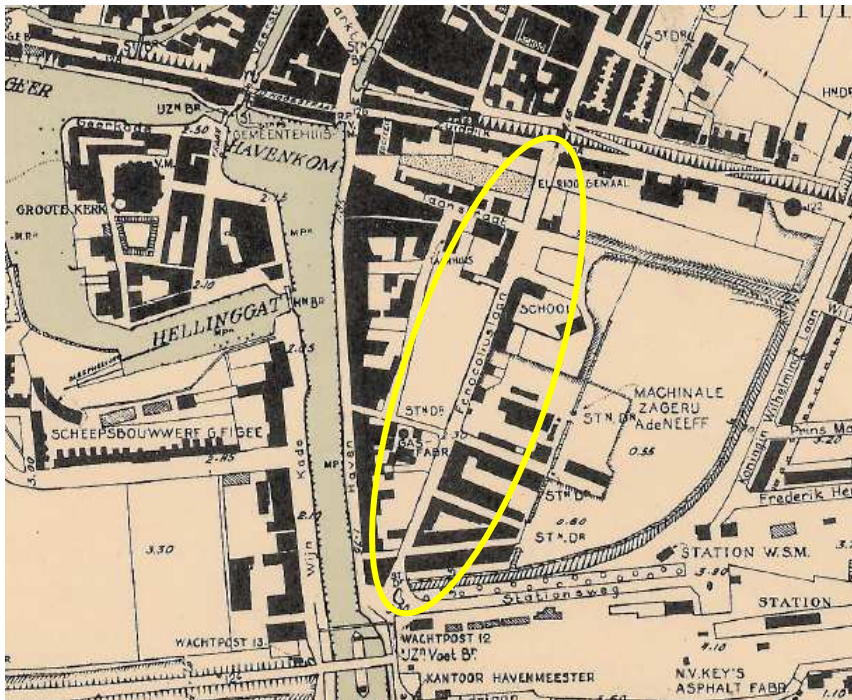
⁵ Alle mariene afzettingen uit het Holoceen worden cf. Weerts *et al.* (2003) gerekend tot de Formatie van Naaldwijk. Voor de volledige beschrijving van de Formatie van Naaldwijk, zie Weerts *et al.* 2000.

⁶ Zie ook code A3.3^a op de geologische kaart, blad 37W (Van Staalduinen 1979).

2.2 Archeologische context

Gemeentelijk beleid

Op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Maassluis (*kaart 3*) valt het plangebied deels in een zone van archeologische waarde (op de beleidskaart categorie Archeologisch waardevol gebied 2: archeologisch onderzoek bij bodemingrepen dieper dan 40 cm -mv), deels in een zone met een hoge archeologische verwachting (op de beleidskaart categorie Archeologisch waardevol gebied 3: archeologisch onderzoek bij bodemingrepen dieper dan 40 cm -mv en een oppervlakte van meer dan 50 m²) en deels in een zone met een onbekende archeologische verwachting (op de beleidskaart categorie Archeologisch waardevol gebied 6: archeologisch onderzoek bij bodemingrepen dieper dan 200 cm -mv en een oppervlakte van meer dan 200 m²). De Fenacolijslaan ligt deels op de grens van het beschermde stadsgezicht van Maassluis (begrenzing Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) en gedeeltelijk binnen de

Afbeelding 2 Rivierkaart, Serie 2, blad 24 Maassluis, Rijkswaterstaat 1930 (bron: gemeente Maassluis) met plangebied aangegeven in geel.

historische kern van Maassluis begrensd op basis van de kadastrale kaart uit 1832, op basis waarvan een hoge archeologische verwachting geldt. Dit gaat eveneens op voor de Taanstraat en een deel van de Johan Evertsenlaan. Voor het andere deel van de Johan Evertsenlaan en een deel van de Fenacolijslaan geldt een onbekende archeologische verwachting. Dit gebied valt buiten de historische kern van Maassluis, maar is in ieder geval vanaf de jaren 1930 bebouwd geweest (*afbeelding 2*).

Bekende archeologische waarden

Voor de archeologische gegevens omtrent het huidige plangebied is het Archeologisch Informatiesysteem (Archis) geraadpleegd, dat alle geregistreerde archeologische monumenten, onderzoeken, waarnemingen en vondsten bevat. Archeologische monumenten zijn terreinen met een (hoge/zeer hoge) archeologische waarde, die ofwel fysiek (wettelijk en juridisch) beschermd worden, ofwel een planologische bescherming hebben waarbij in het bestemmingsplan voorschriften voor het gebruik zijn opgenomen. Archeologische waarnemingen zijn meldingen van archeologische vondsten en/of sporen van bijvoorbeeld nederzettingen, grafvelden, akkersystemen of heiligdommen, die niet nader onderzocht en gewaardeerd zijn. Archeologische vondstmeldingen zijn meldingen die nog niet zijn gecontroleerd om in het systeem te worden opgewaardeerd tot een waarneming (*kaart 3*).

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen archeologische monumenten geregistreerd. Wel heeft in de nabijheid van de Fenacolijslaan archeologisch onderzoek plaatsgevonden (*tabel 1*). Aan de Havenhof is in 2004 een bodemsanering archeologisch begeleid (onderzoeksmelding 7526). Hierbij zijn de restanten van de gashouder (19^e-20^e eeuw) en funderingsresten van grote pakhuizen (18e eeuw) aangetroffen. Naast de funderingsresten zijn gebruiksaardewerk, glas, dierlijk botmateriaal en ijzer (muuranker, traliewerk en (klink)nagels) gevonden (waarneming 414573). Vroegere bewoningssporen zijn niet aangetroffen.

Onderzoeks-melding	Jaar	Onderzoekstype	Toponiem	Waarneming	Advies vervolgonderzoek
7526	2004	Archeologische begeleiding	Havenhof	414573	n.v.t.
48168	2012	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek	Noorddijk / Oost Geerkade	n.v.t.	Proefsleuven
52532	2012	Bureauonderzoek	Fietsvoetbrug Keersluis	n.v.t.	n.v.t.
54734	2012	Bureauonderzoek	Goudsteen	n.v.t.	Archeologische begeleiding

Tabel 1: Overzicht van in Archis geregistreerde archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied.

Naast de archeologische waarneming gedaan tijdens de archeologische begeleiding op de locatie Havenhof, zijn uit de omgeving van het plangebied nog een aantal waarnemingen bekend (*tabel 2*). Met uitzondering van de vondst van een fragment aardewerk (waarneming 409877) uit de Late IJzertijd (250-12 voor Chr.) of de Romeinse tijd (12 voor Chr.-450 na Chr.) gaat het hierbij allemaal om materiaal uit de Nieuwe tijd (1500-1950). In 1974 werd een gedeelte van de Zuidvliet afgedamd en leeggepompt in verband met werkzaamheden. Uit het drooggevalen deel is destijds door een aantal inwoners van Maassluis materiaal verzameld, waaronder pijpekopjes, munten, een houten kantklos en andere aardewerk- en metaalvondsten (waarnemingen 432284, 432286).

Waarneming	Jaar	Vondstmateriaal	Datering	Vondstverwerking
409772	1985	Dierlijk bot: kam Dierlijk bot: werpkoot Keramiek Keramiek: pijp/pijpekop/pijpesteel	Nieuwe tijd (1500-1950) Nieuwe tijd (1500-1950) Nieuwe tijd A-B (1500-1850) Nieuwe tijd (1500-1950)	Archeologisch: proefsleuven
409774	1985	Hout: constructie	Nieuwe tijd (1500-1950)	Niet-archeologisch: graafwerk
409776	1987	Keramiek: vloertegel	Nieuwe tijd A (1500-1650)	Archeologisch: inspectie
409778	Onbekend	Keramiek: pijp/pijpekop/pijpesteel	Nieuwe tijd B (1650-1850)	Niet-archeologisch: onbepaald
409782	1979	Dierlijk bot: rammelaar	Nieuwe tijd (1500-1950)	Onbekend
409877	2003	Keramiek Keramiek	Late IJzertijd/Romeinse tijd (250 voor Chr.-450 na Chr.) Nieuwe tijd (1500-1950)	Niet-archeologisch: baggerwerk
409915	Onbekend	Keramiek: pijpekopjes, speelgoedkannetje, vuurkistje	Nieuwe tijd (1500-1950)	Onbekend
409917	1979	Metaal: munt	Nieuwe tijd (1500-1950)	Onbekend
409965	Onbekend	Keramiek: pijp/pijpekop/pijpesteel	Nieuwe tijd (1500-1950)	Onbekend

Waarneming	Jaar	Vondstmateriaal	Datering	Vondstverwerking
414573	2004	Dierlijk bot: afval IJzer: spijkers met vierkante kop, muuranker en traliewerk Glas: fles Keramiek: aardewerk	Nieuwe tijd B-C (1650-1950) Nieuwe tijd B-C (1650-1950) Nieuwe tijd (1500-1950) Nieuwe tijd (1500-1950)	Archeologisch: begeleiding
432282	1990	Hout: mesheft Keramiek: pijp/pijpekop/pijpeestel	Nieuwe tijd (1500-1950) Nieuwe tijd (1500-1950)	Niet-archeologisch: onbepaald
432284	1974	Metaal: diversen Keramiek: diversen Hout: kantklos	Nieuwe tijd (1500-1950) Nieuwe tijd (1500-1950) Nieuwe tijd (1500-1950)	Niet-archeologisch: onbepaald
432286	1974	Keramiek: diversen Metaal: diversen	Nieuwe tijd (1500-1950) Nieuwe tijd (1500-1950)	Niet-archeologisch: onbepaald

Tabel 2 Overzicht van in Archis geregistreerde archeologische waarnemingen in de omgeving van het plangebied

Historische geografie

Maassluis is rond 1340 ontstaan. De nederzetting viel onder het bestuur van Maasland. In 1614 werd Maassluis een zelfstandige gemeente en in 1814 kreeg het stadsrechten.⁷ Maassluis is afgeleid van Maeslandersluis, een van de sluizen via welke de Delflandse boezem in zuidelijke richting op de Maas afwaterd. Aan de Monsterse en de Wateringse sluizen, twee andere sluizen binnen de gemeente die respectievelijk afwaterden via de Noordvliet en de Zuidvliet, zouden de eerste bewoners van Maassluis zich gevestigd hebben. Naast de aanleg van voornoemde sluizen kan ook (de aanlegplaats van) het veer naar Brielle (de oudste vermelding van het veer dateert van 1332) genoemd worden als beginpunt van waaruit Maassluis zich ontwikkelde.⁸ De historische kern van Maassluis vertoont min of meer een kruisvorm door de bebouwing langs de Maasdijk, langs de kaden van de Noord- en Zuidvliet en langs de haven. Op de cultuurhistorische kaart van de Provincie Zuid-Holland ligt het volledige plangebied binnen het beschermd stadsgezicht van Maassluis. Deze begrenzing van het beschermd stadsgezicht komt niet overeen met de begrenzing van het beschermd stadsgezicht door de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed, welke ook is overgenomen op de archeologische beleidskaart van de gemeente Maassluis.

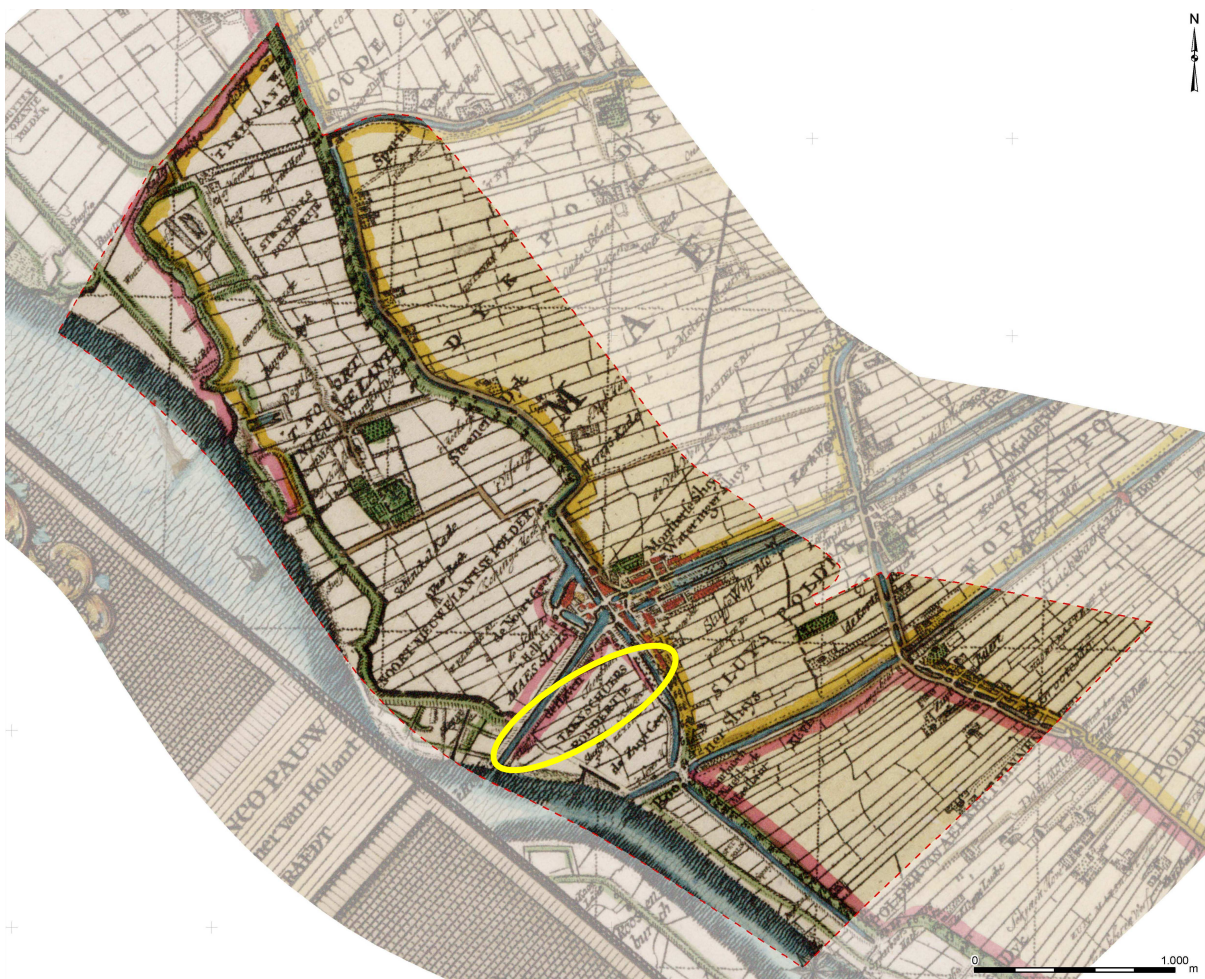
Het plangebied ligt in de Taanshuurpolder. Op de overzichtskaart van het hoogheemraadschap van Delfland van de gebroeders Kruikius uit 1750 (1712) staat het 'Taanschuers Poldertje' vermeld (*afbeelding 3*). Uit de kaart kan worden afgeleid dat er in de omgeving van de Fenacoliusslaan op dat moment geen bebouwing bestond. De bebouwing concentreerde zich in deze periode lkangs de haven en de Zuiddijk. Het poldertje staat eveneens afgebeeld op een kaartje getekend door Pieter Florisz. van der Sallem in opdracht van het Hoogheemraadschap van Delfland, waarschijnlijk in 1653 (*afbeelding 4*). Het nieuwe buitendijkse poldertje was door de Grafelijkheid van Holland in leen uitgegeven aan de ambachtsvrouw Van de Werve, welke ook het recht op de korenmolen op de Maasdijk (Zuiddijk) bezat.⁹ Op de Topografisch Militaire Kaart uit 1894 is te zien dat de huidige Fenacoliusslaan zich aan de rand van de toenmalige kern van Maassluis bevond en de grens vormde tussen de kern en het onbebouwde gedeelte van de Taanshuurpolder (*afbeelding 5*).

⁷ <http://www.geschiedenisvanzuidholland.nl/verhalen/geografischelocatie/50/geschiedenis-van-maassluis>

⁸ Chabinath et al. 1995.

⁹ de Wilt et al. 2000, 99.

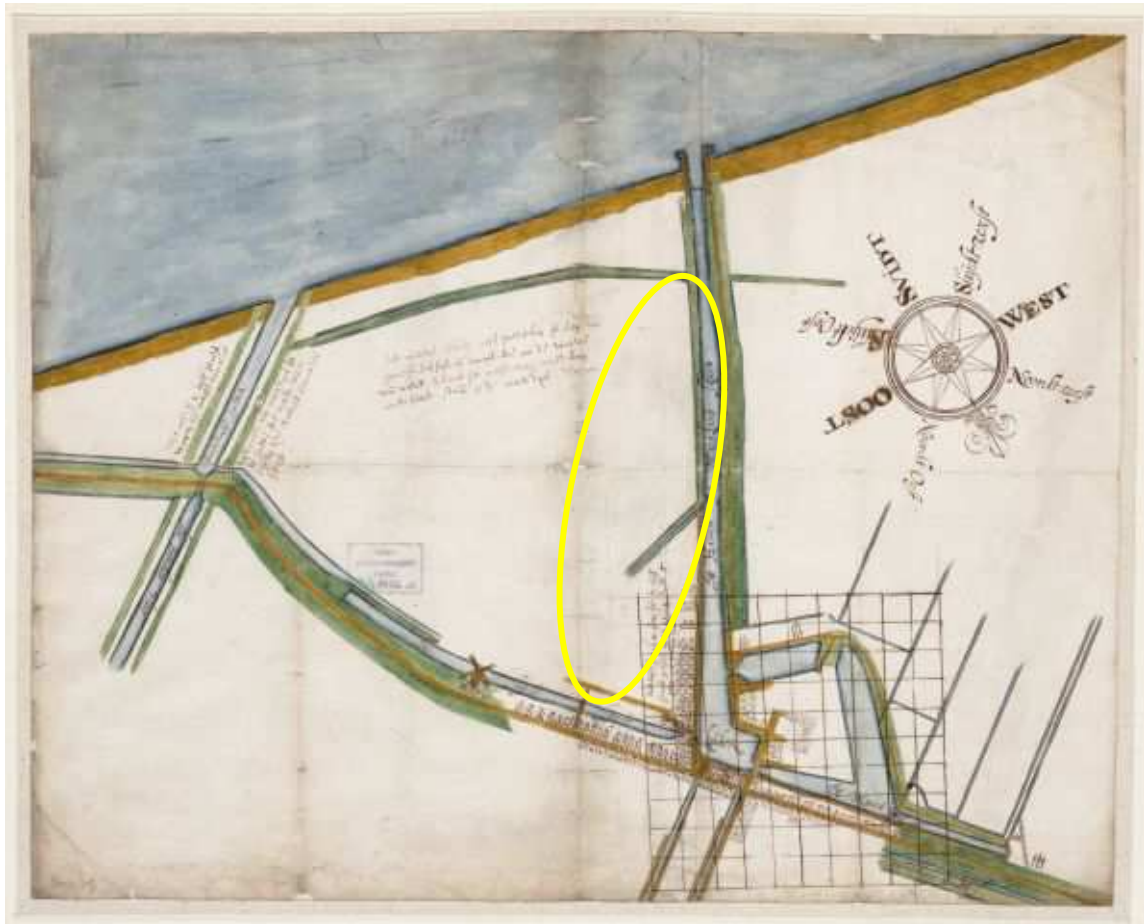
De hoofdbron van inkomsten van Maassluis was de visserij. Door de visserij is de haven in ontwikkeling gekomen. De vroegste haven is ontstaan bij de Monsterse en Wateringse sluizen. De visserij en de aan de visserij gerelateerde handel van Maassluis kende tot in de achttiende eeuw een bloeiend bestaan. Eind negentiende eeuw was opnieuw sprake van een bloeiperiode in verband met de aanleg van de Nieuwe Waterweg en de verbetering van de bevaarbaarheid van Het Scheur waardoor ook het loodswezen een vlucht nam. Zo rond 1890 groeide de stad voorspoedig en werd er ook flink gebouwd. Langs de haven verrezen vispakhuizen en industriële vestigingen. In 1892 werd een nieuwe visafslag aan de markt geopend. In 1925 werd de visafslag echter gesloten. Deze sluiting wordt gezien als het einde van de visserij in Maassluis.¹⁰ Tot de industriële vestigingen behoorden ook de kuiperijen. De introductie van de stoommachine leidde tot de mechanisatie van het kuipen en aan het begin van de 20^e eeuw kwamen de machinale kuiperijen in Maassluis van de grond, onder andere langs de vroegere Zandweg, later Fenacolijslaan.¹¹ Op de rivierkaart uit 1930 is de machinale kuiperij van A. de Neeff aan de Fenacolijslaan te zien (*afbeelding 2*). Op het terrein staan nu woningen.

Afbeelding 3 Uitsnede uit de overzichtskaart van het hoogheemraadschap van Delfland door de gebroeders Kruikius 1750 (1712) met de omgeving van het plangebied (bij benadering) aangegeven in geel.

¹⁰ Chabinath et al. 1995.

¹¹ Historische Vereniging Maassluis 2006, 11.

Afbeelding 4 Kaart van de kaden, spuien en bebouwing bij de haven van Maassluis van Pieter Florisz. van der Sallem 1653? (Oud Archief Delfland: http://files.archieven.nl/143/f/KRT/2699_15.jpg) met het plangebied (bij benadering) aangegeven in geel.

Afbeelding 5 Uitsnede uit de Topografische Militaire Kaart, Brielle, 1894 (<http://watwaswaar.nl>) met het plangebied (bij benadering) aangegeven in geel.

2.3 Gespecificeerde archeologische verwachting

Het plangebied ligt aan de rand van de historische kern van Maassluis, deels in een zone van archeologische waarde, deels in een zone met een hoge archeologische verwachting en deels in een zone met een onbekende archeologische verwachting. In de zone van archeologische waarde en de zone met een hoge archeologische verwachting geldt een hoge verwachting voor wat betreft het aantreffen van sporen van bewoning en industrie uit de Nieuwe tijd (1500-1950). Voor het grootste gedeelte van de Fenacoliusslaan en voor de Taanstraat gaat het daarbij om sporen vanaf de 19^e eeuw. Voor het gedeelte van de Fenacoliusslaan in de nabijheid van de Zuiddijk kunnen ook vroegere sporen uit de Nieuwe tijd (16^e-18^e eeuw) verwacht worden. Eveneens moet voor het hele plangebied rekening worden gehouden met een kans op het aantreffen van bewoningssporen uit de IJzertijd-Romeinse tijd (800 voor Chr.-450 na Chr.) in de diepere ondergrond. Vanwege het ontbreken van geologische gegevens voor het plangebied, kan geen nadere uitspraak worden gedaan over deze trefkans. Verstoring heeft in het plangebied ongetwijfeld plaatsgevonden, met name bij de aanleg van de huidige riolering. Voor het gehele plangebied geldt echter dat op dit moment geen uitspraak kan worden gedaan over de omvang van de verstoringen.

Literatuur

- BLOM, J.M., 2013: *Goudsteen te Maassluis: Een Bureauonderzoek*, ADC rapport 3272, Amersfoort.
- BMA MILIEU BV BODEMONDERZOEK & -SANERING, 2013: *Verkenkend en aanvullend bodemonderzoek Fenacolijslaan Maassluis*, Rapportnummer NEN.2012.0268, 4 maart 2013.
- CHABINATH, J. ET AL, 1995: *MIP Gemeentebeschrijvingen Maassluis*, 's-Gravenhage.
- HANEMAAIJER, M./J. HUIZER, 2013: *Noorddijk / Oost Geerkade te Maassluis: Een bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek*, ADC rapport 2859, Amersfoort.
- HISTORISCHE VERENIGING MAASSLUIS, 2006: ' Kuipers en kuiperijen in Maassluis' , *Historische schetsen van en over Maassluis* 49 (april 2006), 3-13.
- KAPTEIN, I.N., 2012: *Archeologische rapporten Oranjewoud 2012/88: Bureauonderzoek ten behoeve van aanleg fiets- en voetbrug bij de Keersluis te Maassluis*, Heerenveen.
- STAALDUINEN, C.J. VAN, 1979: *Toelichtingen bij de Geologische Kaart van Nederland 1:50.000. Blad Rotterdam West (37W)*, Haarlem (Rijks Geologische Dienst).
- SYNCERA DE STRAAT BV, 2005: BKK gemeente Maassluis conform Rijnmondbeleid, 27 juli 2005.
- VISSER, C.A./R. SCHRIJVERS/B. BRUGMAN/M.K. BOONSTRA/P. DEUNHOUWER/W.A.M. HESSING, 2012: Archeologische beleidskaart gemeente Maassluis: Toelichting op de totstandkoming van de kaart en de koppeling met de ruimtelijke ordening (planregels), Vestigia-rapport 682, Amersfoort.
- WEERTS, H.J.T., P. CLEVERINGA, J.H.J. EBBING, F.D. DE LANG / W.E. WESTERHOFF, 2000: De lithostratigrafische indeling van Nederland - Formaties uit het Tertiair en Kwartair Utrecht (*TNO-rapport 00-95-A*).
- WEERTS, H.J.T./P. CLEVERINGA/J.H.J. EBBING/F.D. DE LANG/W.E. WESTERHOFF, 2003: De lithostratigrafische indeling van Nederland - Formaties uit het Tertiair en Kwartair, Utrecht (*TNO-rapport 03-051-A*).
- WILT, C.G.D. DE/G.J. KLAPWIJK/J.D. VAN TUYL/A.C. RUSELER, 2000: *Delflands Kaarten Belicht*, Hilversum.

Digitale bronnen

- Archeologisch Informatiesysteem (Archis): <http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html>
- Beeldbank Historische Vereniging Maassluis: <http://www.histvermaassluis.nl/toenennu.html>
- Erfgoedhuis Zuid-Holland, Geschiedenis van Zuid-Holland: <http://www.geschiedenisvanzuidholland.nl>
- Kaartencollectie Nationaal Archief: <http://www.gahetna.nl/collectie/afbeeldingen/kaartencollectie>
- Oud Archief Delfland, Kaarten van het Hoogheemraadschap van Delfland: <http://www.archieven.nl>
- WatWasWaar: <http://watwaswaar.nl>

Kaarten en bijlagen

Kaart 1: Ligging plangebied

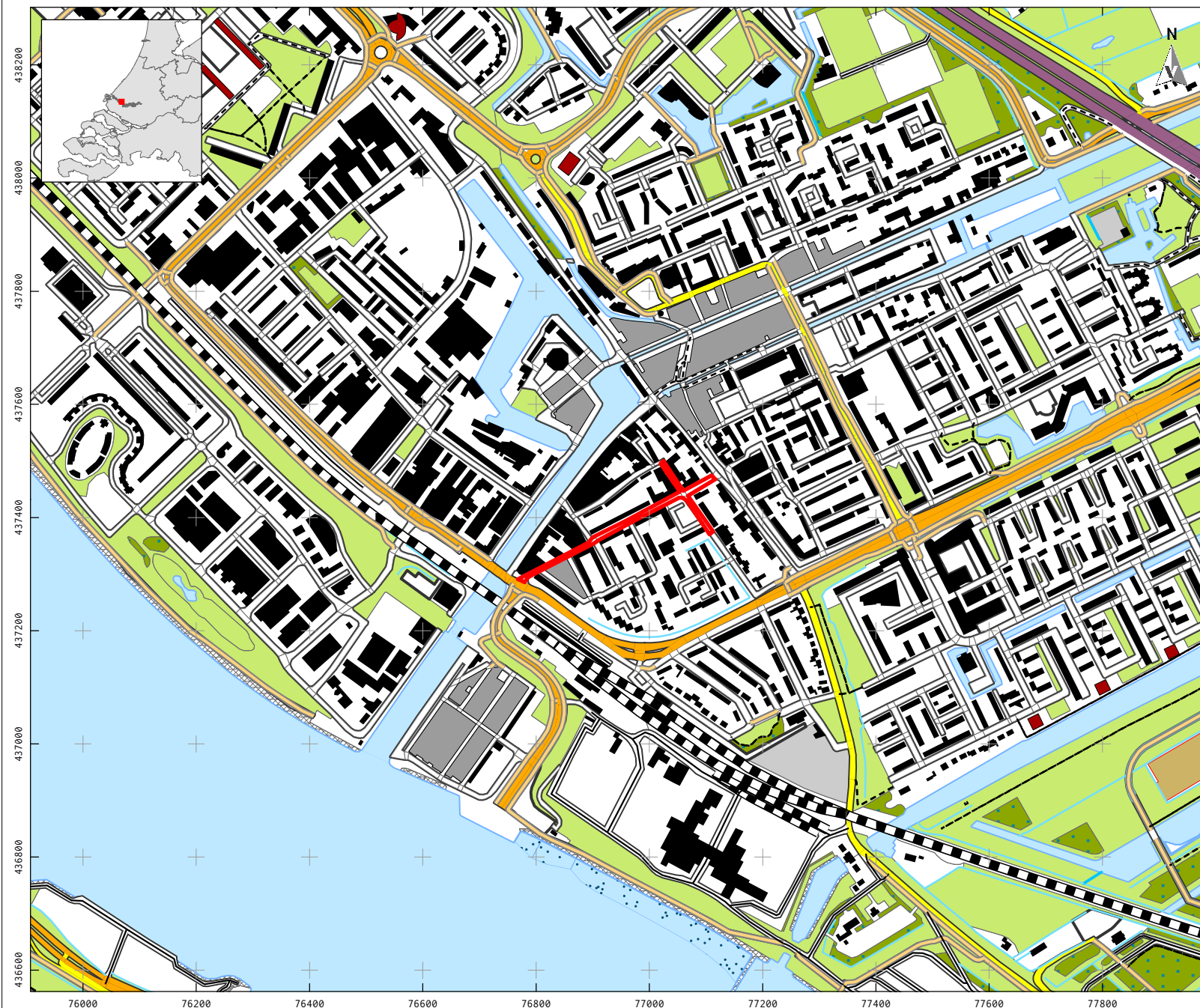
Kaart 2: Geologie

Kaart 3: Archeologie

Bijlage 1: Overzicht van archeologische en geologische perioden

Bijlage 2: Toelichting Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek

KAART 1 - LIGGING PLANGEBIED

LEGENDA

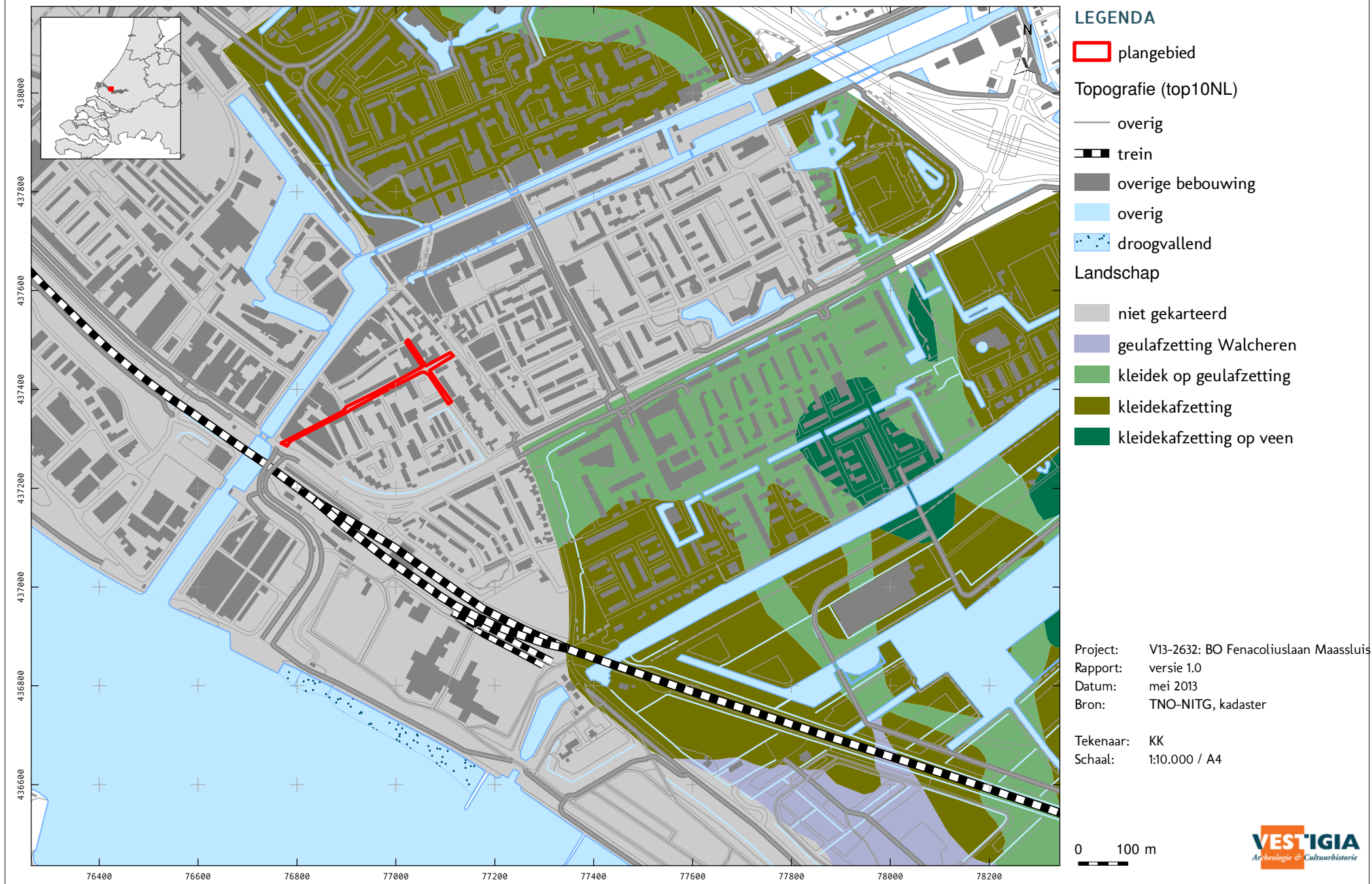
- trein
- overige bebouwing
- hoogbouw
- huizenblok
- kas
- autosnelweg
- hoofdweg
- regionale weg
- lokale weg
- straat
- overig
- droogvallend
- plangebied

Project: V13-2632: BO Fenacoliustaan Maassluis
 Rapport: versie 1.0
 Datum: mei 2013
 Bron: kadaster

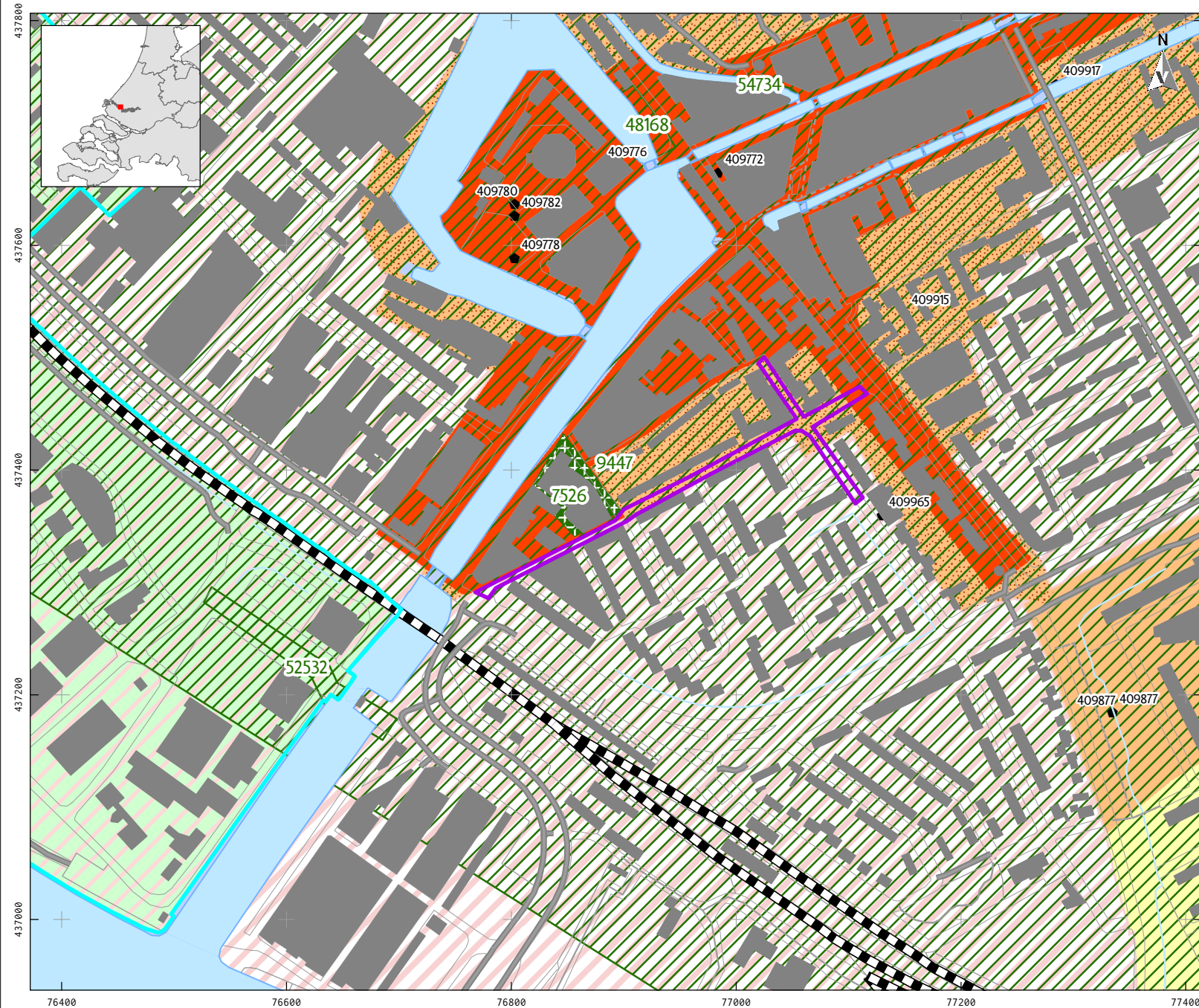
Tekenaar: kk
 Schaal: 1:10.000 / A4

0 100 m

KAART 2 - LANDSCHAP

KAART 3 - ARCHEOLOGIE

LEGENDA

plangebied

Topografie (top10NL)

overig

trein

overige bebouwing

overig

droogvallend

Archeologische waarnemingen

Romeinse Tijd

Nieuwe Tijd

Archeologische verwachting

verwachting mede gebaseerd op cultuurhistorie

archeologische waarde

hoge archeologische verwachting

middelhoge archeologische verwachting

onbekende archeologische verwachting

onbekende tot lage archeologische verwachting

water

Archeologische begeleiding

Archeologisch booronderzoek

Project: V13-2632: BO Fenacoliustaan Maassluis

Rapport: versie 1.0

Datum: mei 2013

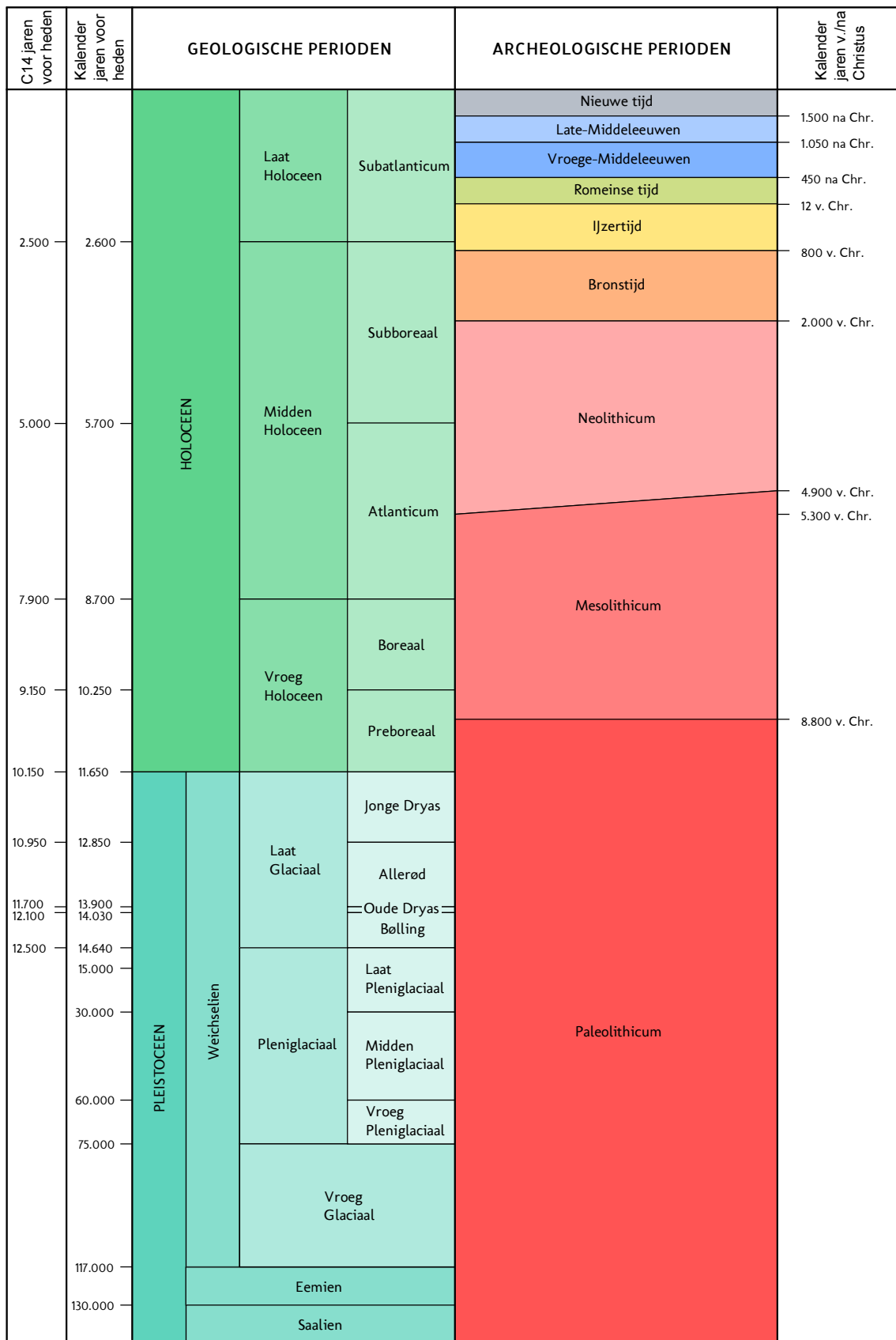
Bron: TNO-NITG, kadaster

Tekenaar: KK

Schaal: 1:5.000 / A4

0 100 m

Bijlage 1 Overzicht archeologische en geologische perioden

C14 ouderdommen en gekalibreerde ouderdommen van het Holoceen volgens Van Geel et al. (1980/1981). C14 ouderdom van het Laat Glaciaal volgens Hoek (2001/2008) en gekalibreerde ouderdommen van het Laat Glaciaal volgens Rasmussen et al. (2006). Overige pleistocene chronostratigrafie volgens Westerhoff et al. (2003). Archeologische perioden van de prehistorie volgens Louwe Kooijmans et al. (2005) en overige archeologische perioden volgens Archis.

Periode	Van - tot
Vroeg-Paleolithicum	tot 300.000 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	300.000-35.000 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	35.000-8800 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	88.00-7100 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	7100-6450 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	6450-4900 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	5300-4200 voor Chr.
Midden-Neolithicum	4200-2850 voor Chr.
Laat-Neolithicum	2850-2000 voor Chr.
Vroege-Bronstijd	2000-1800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800-1100 voor Chr.
Late-Bronstijd	1100-800 voor Chr.
Vroege-IJzertijd	800-500 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500-250 voor Chr.
Late-IJzertijd	250-12 voor Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor-70 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70-270 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270-450 na Chr.
Vroege-Middeleeuwen	450-1050 na Chr.
Late-Middeleeuwen	1050-1500 na Chr.
Nieuwe Tijd A	1500-1650 na Chr.
Nieuwe Tijd B	1650-1850 na Chr.
Nieuwe Tijd C	1850-1950 na Chr.

Bijlage 2: Toelichting archeologisch proces

Bureauonderzoek

(KNA 3.2 Deel II Protocol 4002)

Het doel van een bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden, binnen een omschreven gebied. Het resultaat is een standaardrapport met een gespecificeerde archeologische verwachting, op basis waarvan een beslissing genomen kan worden ten aanzien van (eventueel) vervolgonderzoek.

Het rapport bevat, waar mogelijk, gegevens over aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden en aardwetenschappelijke eigenschappen (LS02 t/m LS04). Afhankelijk van de omvang van de toekomstige (planologische) ingreep en werkzaamheden, de aard van de aanleiding tot het bureauonderzoek en de vraagstelling (LS01), zullen aanvullende gegevens moeten worden verzameld. Hierbij blijft de doelstelling van het bureauonderzoek (het komen tot een gespecificeerde verwachting) overeind (LS05). Ten aanzien van archeologisch onderzoek in de bebouwde omgeving kunnen ondergrondse bouwhistorische waarden aangetast worden. Het is daarom wenselijk om ook in het archeologisch bureauonderzoek aandacht te schenken aan de bebouwde omgeving en het voorkomen van ondergrondse bouwhistorische waarden, en zo een gespecificeerde verwachting op te stellen op basis van alle cultuurhistorische waarden in het onderzoeksgebied. Vervolgens wordt het rapport opgesteld (LS06) en de gegevens aangeleverd bij Archis, waarna het proces kan worden afgesloten. Daarnaast dient de digitale documentatie binnen twee jaar na afronding van het standaardrapport overgedragen te worden aan het e-Depot (www.edna.nl) (DS05).

Het bureauonderzoek geldt als onderbouwing voor het door Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie* opgestelde advies. Dit advies gaat nader in op de eventuele risico's en benodigde vervolgstappen bij de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Uit het advies kan volgen dat het archeologische verwachtingsmodel nader in het veld getoetst dient te worden. Dit kan door middel van een Inventariserend Veldonderzoek Overig (booronderzoek) en/of een Inventariserend Proefsleuvenonderzoek. Dit veldonderzoek leidt of tot vrijgave van het onderzoeksgebied of tot een advies voor behoud van de vindplaats en indien niet mogelijk nader archeologisch onderzoek. Indien fysiek behoud niet mogelijk is, dient een opgraving of archeologische begeleiding uitgevoerd te worden.

Voor een Inventariserend Veldonderzoek Overig is een Plan van Aanpak vereist, dat 10 dagen van te voren ter inzage dient te liggen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Voor de andere typen archeologisch onderzoek dient eerst een Programma van Eisen opgesteld te worden. Dit Programma van Eisen dient goedgekeurd te worden door het bevoegd gezag (meestal de betreffende gemeente). Vestigia is bevoegd om het gehele archeologische proces te doorlopen.

Het is aan het bevoegd gezag om uiteindelijk te beslissen of na het bureauonderzoek nog andere archeologische werkzaamheden verricht dienen te worden. Het advies uitgebracht door Vestigia kan daarbij een belangrijke rol spelen en als zodanig ingebracht worden bij bestemmingsplanontwerpen of -wijzigingen en aanvragen voor bouwvergunningen. Indien gewenst, draagt Vestigia zorg voor een adequate afstemming van de resultaten met de betrokken gemeentelijke afdelingen. Op deze wijze wordt voorkomen dat in een later stadium discussie ontstaat over de gemaakte analyses.

Inventariserend Veldonderzoek

(KNA 3.2 Deel II Protocol 4003)

Het doel van inventariserend veldonderzoek (IVO) is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting door middel van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over bekende en/of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden. Het resultaat van een IVO is een rapport met een waardering en een inhoudelijk (selectie-)advies (buiten normen van tijd en geld), aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden (SP02, VS02 t/m VS07, DS01 t/m DS05). Dit betekent dat de veldactiviteiten uitgevoerd worden tot het niveau waarop deze beslissing gefundeerd genomen kan worden.

Vestigia brengt naar aanleiding van het veldonderzoek een gespecificeerd advies uit, op basis waarvan het bevoegd gezag een besluit kan nemen over de wijziging in het bestemmingsplan van het onderzoeksgebied en eventueel nog te nemen vervolgstappen in het onderzoek.

Bij het IVO kan een onderscheid aangebracht worden in een verkennende, karterende en waarderende fase: *De verkennende fase* heeft tot doel inzicht te krijgen in de gaafheid van vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Het doel is kansarme zones uit te sluiten en kansrijke zones te selecteren voor de volgende fasen van onderzoek. *De karterende fase* heeft tot doel het onderzoeksterrein systematisch te onderzoeken op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen. *De waarderende fase* heeft tot doel het waarnemingsnet te verdichten om de aard, omvang, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de archeologische resten vast te stellen.

Cruciaal voor de uitvoering van het IVO is de keuze voor een bepaalde onderzoeksmethode, waarmee de gespecificeerde archeologische verwachting, gesteld in het bureauonderzoeksrapport getoetst kan worden in het veld. Dit dient in een Plan van Aanpak duidelijk gemaakt te worden (VS01, SP01). Als eisen gelden een verantwoording van alle gebruikte informatie, waarop de keuze gebaseerd wordt en een beschrijving van de veronderstelde kenmerken van de verwachte archeologische vindplaatsen m.b.t. diepteligging, omvang, archeologische indicatoren, ruimtelijke verdelingen binnen de vindplaats, artefacten. Boor- en proefsleuvenonderzoek zijn op dit moment de enige karterende methoden voor het opsporen van (niet-zichtbare) sites buiten de historische kern die breed inzetbaar zijn. Andere prospectietechnieken zijn alleen in specifieke omstandigheden toepasbaar (bv. grondradar). Daarnaast kan de oppervlaktekartering een bijzonder waardevolle aanvulling zijn op een boor- of proefsleuvenonderzoek, met name daar waar (plaatselijk) sprake is van het aanploegen van vondstlagen of de aanwezigheid van molshopen en geschoonde sloten. Booronderzoek is een geschikte prospectietechniek voor het opsporen van sites die zich kenmerken door een archeologische laag of een vondststrooiing met een voldoende hoge dichtheid. Indien een op te sporen site zich kenmerkt door een lage vondstdichtheid (< 40 vondsten/m²) is booronderzoek minder geschikt en kan een proefsleuvenonderzoek een betere methode zijn. Voor details naar verschillende boormethoden wordt verwezen naar de KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek deel Karterend booronderzoek.

Vestigia BV Archeologie & Cultuurhistorie is bevoegd tot het doen van alle fasen van booronderzoek. Ten aanzien van de rapportage en aanleveringseisen tot deponering gelden dezelfde eisen als bij een bureauonderzoek met het verschil dat eventueel vondstmateriaal (vondsten, monsters) binnen twee jaar na afronding van het veldwerk conform de eisen van het depot bij het aangewezen depot wordt aangeleverd (DS01 t/m DS05).

This text was set using the following freely available font software:

Allerta Copyright (c) 2010, Matt McInerney (<http://pixelspread.com>),
with Reserved Font Name Allerta.

Inconsolata_dz Copyright (c) 2006, Raph Levien (<http://www.levien.com>),
with Reserved Font Name <Inconsolata>.
Copyright (c) 2009, David Zhou (<http://blog.nodnod.net/>)
with Reserved Font Name <Inconsolata_dz>.

Molengo_Vestigia Copyright (c) 2007, Denis Moyogo Jacquerye,
with Reserved Font Name <Molengo>.
Copyright (c) 2011, Vestigia BV Archeologie & Cultuurhistorie (www.vestigia.nl),
with Reserved Font Name <Molengo_Vestigia>; available at www.vestigia.nl/fonts.

This Font Software is licensed under the SIL Open Font License, Version 1.1.
The license is available with a FAQ at: <http://scripts.sil.org/OFL>